

PhDr. Lubomír Zaorálek,
Ministr kultury ČR

Vážený pane ministře,

Vážíme si, že setrváváte na Ministerstvu kultury. Dovolujeme si poslat vyjádření k chystanému dokumentu Státní kulturní politiky.

Chápeme, že nouzový stav omezil možnosti odborné diskuse k dokumentům Státní kulturní politiky a Strategie KKO. Pokud jsme zjistili, účastnili jsme se jako Česká hudební rada veřejných konzultací, využili jsme i možnosti vyplnění dotazníku k SKP. Nicméně, **rádi bychom shrnuli náš názor na smysl a priority předloženého dokumentu**, protože i na poslední online diskusi k SKP nedošlo k souznění o záměru a dostatečnému času probrat dokument s vlastními členy organizace.

Je užitečné vidět sektor logicky strukturovaně a vcelku, nicméně máme problém už s terminologií, tj. nestandardním vymezení KKO jako „ekonomické činnosti s více než 50% soběstačnosti, což je naprosto neobvyklé a mělo by být v souladu s vymezením „odvětví“ ČSÚ, už proto, že MK zdůrazňuje význam statistiky a srovnatelnosti dat v rámci EU. Navíc, i v samotném tzv. „jádro“ KKO (vymezením ve Strategii KKO) jsou aktivity, které fluktuují okolo 50% soběstačnosti (v hudbě např. PKF – Prague Philharmonia, Český filharmonický sbor ad.) a není jasné, jaké důsledky v implementační praxi by takové vymezení mělo.

Problematické (i když převzaté ze zahraničí) je rozdělení hudebního sektoru na „živé umění“ a „hudbu,“ které doporučujeme raději v dokumentech vždy blíže specifikovat, protože pak např. v grafu zobrazujícím prioritní a sdílené oblasti KKS resortní péče segment „hudba“ vypadl.

Problém je i s užitím termínu „instituce.“ Doporučujeme raději užívat termín „organizace“ vzhledem k tomu, že péče o kulturní infrastrukturu, tj. dostupnost služeb, by se neměla týkat pouze „institucí.“ Sporně je rozbalena i „přidaná hodnota“, resp. „vyšší přidaná hodnota,“ která by neměla být pouze ekonomickým pojmem. Tato akcentace je patrná z rozdělení oborů s vyšší a nižší přidanou hodnotou.

Domníváme se, že je důležité v kulturní politice více hned v úvodu zdůraznit hodnotové priority resortu. S nastavením „Hlavních cílů SKP“ lze souhlasit, připomínky ale máme k „rozbalení“ těchto cílů. Přístupnost a dostupnost kultury je jedním z cílů v oblasti hudby např. i Evropské a mezinárodní hudební rady stejně jako udržitelnost rozvinuté infrastruktury, která souvisí se spolehlivějším vícezdrojovým a víceletým financováním (<https://europeanagendaformusic.eu/>), nicméně namísto „bezplatného vstupu“ do nejvýznamnějších expozic p.o. lze spíše doporučit (i s ohledem na zahraniční praxi) kombinaci určitých dnů volného vstupu s flexibilním systémem slev, který udrží motivovanost p.o. i relativně nedeformované ekonomické prostředí. Jako problematické se nám jeví nastavení fixních čísel podpořených projektů nebo organizací jak v SKP, tak NPO (např. podpora 30 projektů dalšího vzdělávání a síťování, 15 projektů v oblasti péče o kulturní dědictví..). Tato čísla by měla být určena jako přibližná, nebo minimální či maximální.

K tzv. „přidané hodnotě,“ resp. tzv. „vyšší přidané hodnotě“ bychom rádi zdůraznili, že jejím zdrojem jsou často nezávislé malé soubory a jednotlivci, kteří zápasí s nedostatkem rezerv a podmínkami pro rozvoj. Z tohoto důvodu by bylo vhodné v rámci transformace dlouhodobě dotovaných institucí vytvořit vhodnější podmínky pro možnosti spolupráce, tak aby se staly určitým kulturním „centrem.“ Stávající grantový systém zatím zohledňuje především podporu na přímé náklady na projekt a jeho propagaci, ale nemá kapacitu na důležitou podporu rozvoje v oblasti lidských zdrojů, péče o nástroje, provozovací materiály, nákup práv. K tomu můžeme doložit výpovědi zkušených umělců z této oblasti.

Jestliže je v Kulturní politice uveden zájem o podporu nezávislých a jednotlivců, pak je třeba zajistit mj. také možnost jejich zaměstnatelnosti i na krátké a částečné úvazky u stálých organizací/institucí, v nichž je dlouhodobě nedostatek OON, nebo např. do segmentu „vědy a výzkumu“ vrátit kdysi existující možnost individuálních malých výzkumných projektů, které byly využívány studenty, ženami na mateřské a dalšími a byly používány např. pro primární zpracování muzejních fondů, zpracování pozůstalostí apod.

Na to navazuje fakt, že ač můžeme očekávat období ekonomicky problematičtější, v celém dokumentu není zmíněno využívání rezerv. Stále je zde tendence kopírovat kulturní politiku EU s podporou velkých projektů a málo příležitostí pro skromnější projekty s rozvojovým potenciálem (např. i v oblasti uměleckého vzdělávání), které obvykle stojí na okraji, ale na druhé straně nezapadnou do podmínek financování Ministerstvem školství.

Zde je vhodné poukázat na v praxi (ne)fungování meziresortní spolupráce, na jejíž nedostatečnost dlouhodobě poukazujeme. S Ministerstvem školství byl několikrát učiněn pokus o funkční spolupráci. Osvědčili se občasně meziresortní konference, které dovedou pojmenovat aktuální témata pro spolupráci. Doporučujeme také, aby na každém z ministerstev odpovídal za kvalitu meziresortního styku některý z náměstků. Kontakt ministrů ve vládě a dále pak styk v rámci odborů v konkrétních tématech se ukazuje jako nedostatečný. Doposud existuje stav, že pokud se projekty pohybují v oblasti vzdělávacích projektů, není na straně MŠMT dostatek flexibility a viditelnosti obdobné MK pro grantovou podporu nezávislých subjektů, i když se situace zlepšuje. Řada dobrých projektů „propadá“ mezi resorty a špatně v tomto funguje vícezdrojové (víceresortní) financování.

Obdobně je tomu s meziresortní spoluprací s MZV. Poslední výstup meziresortní komise svědčí o tom, že ač je v SKP jmenována kultura a v ní např. klasická hudba jako oblast vhodná pro reprezentaci, není v prioritách komise kultura prakticky zmíněna (*Priority a cíle jednotné zahraniční prezentace pro období 2021-23*). V podstatě se zde kopírují priority předchozích dokumentů.

Součástí toho, že ono „jádro“ KKS – umění /umělci/podpora tvorby a podmínek zveřejnění tvorby je poněkud hodnotově v dokumentu „utopeno“ vyplývá i z dikce dokumentu, kde na s. 37 je poznamenáno, že „*Tento dokument však nezapomíná ani na oblasti živého umění a kulturních služeb.*“ (sic!). Podporujeme také tezi o významu amatérského/neprofesionálního umění a jeho metodické podpory NIPOS.

V souvislosti s SKP a restrukturalizací správy KKS na MK ČR chápeme potřebu zajistit implementaci prostředků z NPO a další udržitelnost projektů, nicméně z dokumentu není jasná náplň rekonstruovaného Státního fondu kultury. Pokud by do SFK byla vymístěna zcela správa podpory nezávislého umění, tak je sice zřejmé, že by mohly být doplněny chybějící prostředky, ale na druhou

stranu je zde i riziko, že další administrativa MK nad rámec relativně samostatných fondů by mohla být rozdělena mezi ostatní resorty a to se nám jeví bez hlubší argumentace a vysvětlení pozice fondu jako rizikové.

Co se týče ambiciózního plánu překládaných zákonů, Zákon o kultuře chápeme jako užitečný vzhledem ke spolupráci s krajskou správou a koordinací kulturních politik. Zároveň se jeho existence jeví jako užitečná pro obhájení samostatného resortu kultury. Co se týče kompetence navržené „Rady“, tak se domníváme, že v její funkci poradního orgánu by měli být zastoupeni také nezávislí experti. Naše stanovisko ke zprávě RIA je zde: https://www.chr-cmc.org/download/2020-navrh_zakona_o_kulture.pdf

Co se týče zákona o Statutu umělce, tak upozorňujeme, že dosavadní dokumenty jsou koncipovány širě (pracovníci v kultuře) a v tomto smyslu by se měla ladit i komunikace o tomto dokumentu, který svým způsobem předjímá celkový trend pracovního trhu v oblasti KKS. Naše vyhodnocení je zde: https://www.chr-cmc.org/download/2020-status_profesionalniho_umelce.pdf

Vážený pane ministře, domníváme se, že „kulturní kompetence“ je především o vědomí souvislostí a je to možná jediné ministerstvo, kde lze funkčně překračovat resortismus, který z materiálu poněkud vane.

Doufáme v transparentní a dostatečně širokou i hlubší komunikaci s odbornou veřejností o funkci kultury, nejen jako resortu, jak bylo i v poslední veřejné diskusi naznačeno.

S přátelským pozdravem jménem ČHR

Mgr. Roman Dietz, president ČHR
Mgr. Jaromír Javůrek, Ph.D., vicepresident
Jaroslav Raušer, vicepresident
PhDr. Lenka Dohnalová, Ph.D., tajemnice

Kontakt: www.chr-cmc.org, lenka.dohnalova@chr-cmc.org, mobil: R. Dietz: +420 608 110 965
L. Dohnalová +420 603 584 218